

Foreningerne gennem denne Laanevirksomhed indskrævede 75,000 Kr. paa et Aar. Hvad skulle de bruge de Penge til? Medlemmerne faa dem jo ikke, Laantagerne faa dem jo ikke, de skulle jo tværtimod give dem, skulle jo af med Pengene. De skulle altsaa ind i de forskellige Foreninger. Men Bestyrelserne ere jo ulønnede; dertil behøves altsaa intet. Ja, nu har ganske vist Folketinget faaet indsat en lille Løn, ganske vist en meget forsvindende og ubetydelig lille Løn, men dog en Løn af 2 Kr. i Dagpenge for Medlemmerne af Bestyrelsen for hver Gang de fungere; man har ellers ikke nogen anden Udgift end en Regnskabsfører, som ikke kan blive noget videre. Man vil da altsaa faa et ganske klæffelig Dverstuds, som skal henlægges til en Reserve- eller Grundfond og eventuelt bruges til at hjælpe, hvis Kassen bliver nødlidende, naar Folk ikke betaler. Det forekommer mig dog at være et vel stort Apparat at sætte i Gang for en saa ringe Jordels Støyd. Jeg er meget stærkt i Tvivl om det hensigtsmæssige i at begynde paa noget saadant, naar Resultatet vil blive saa forsvindende. Jeg ved i det hele taget ikke, om der er nogen Fordel ved at ombytte den Laanform med Kaution, som man nu benytter i Sparekasserne, med det her foreslaaede. Jeg ved vel, at det vilde være en ubmærket Opdragelse for adskillige Laantagere; hvis man kunde overholde dette, at de ikke maatte faa Laan paa længere Tid end 3, 6 eller 9 Maanedre, og de ikke kunde faa noget nyt Laan, for det gamle er betalt, samt at de ikke have nogen anden Løs Gæld end denne. Ja, saa vilde det være fortreffeligt. Men paa den anden Side er en ubemiblet Mand, der ved, at han i længere Tid vil trænge til flyvende Driftskapital, i en Sparekasse ikke begrænset til 500 Kr., men kan faa 6 eller 800 Kr., og tillige kan han faa det indrettet saaledes, at han ikke skal betale det tilbage i 3, 6 eller 9 Maanedre, men derimod i 5 Aar, saaledes at han betaler $\frac{1}{10}$ hver halvvaarlig Termin. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det i mange Tilfælde vil være forbundet med stor Vanskelighed at tilbagebetale Laanene prompte til den i Forslaget foreskrevne Tid. Den sidste ærede Taler kom ind paa nogle Betragtninger om, hvorledes Forholdene nu ere for Landbruget med Hensyn til Tilvejebringelsen af flyvende Kapital. Han gjorde ganske rigtig den Bemærkning, at man nu til Dags i det væsentlige gør sine Produkter af Korn og deslige om til Flæsk, Kød, Mælk og deslige. Hvis Forholdet nu var, at man ved Begyndelsen af Aaret og til efter Høsten maatte se hen til

de kommende Tider og slet ingen Indtægt havde i den Tid, vilde man være uheldig stille; men saadan er det jo ikke. Landbruget drives jo nu ganske industrielt, og i alt Fald i den Tid, som vi kende til, har Landbruget aldrig haft saadan en Sikkerhed som nu for regelmæssige Indtægter hele Aaret rundt. Ethvert Medlem af et Andelsmejeri ved, at han den første i Maanednen kan høre sin bestemte Sum. Han kan ogsaa beregne Salg af Svin og Fede-kreaturer, han har stadig Indtægter af Æg o. s. v. Landbrugerne have derfor for Tiden sikre Indtægter hele Aaret rundt af en ganske anden Betydning end for 40 Aar siden, hvor man i Virkeligheden kun saa hen til Høsten, og hvor dens Realisation var det, hvorpaa det kom an. Hvis man nu trænger til en større Sum af en eller anden Grund, f. Eks. fordi man har haft Uheld med sin Kvægbesætning, er der god og let Udgang til at faa Laan mod Kaution. Jeg gentager, at ingen virkelig flittig, dygtig og hæderlig Mand nogen Sinde foragtes vil søge til Pengeinstitutterne; Penge er der jo altid nok af, og han vil altid let kunne faa den fornødne Medhjælp til Kautionen. Naar det forholder sig saaledes, nærer jeg meget stor Tvivl om det hensigtsmæssige i at gaa til en Foranstaltning som den foreslaaede, og min Tvivl i saa Henseende, maa jeg tilstaa, er ikke bleven mindre ved at læse den af Folketingets Udvalg afgivne Betænkning. Den begynder med de Ord: „Udvalget venter sig ikke store Resultater i Retning af at afhjælpe det betrængte Landbrugs Stilling ved nærværende Forslags Ophøjelse til Lov.“ Det er beklædet, det kan godt være en Udtaalelse af Bestedenhed, og saa kan det være fortreffeligt; men i næste Stykke staar der: „Da det gælder om at faa Folk med, er det sikkert nødvendigt, at Staten bringer større Ofre til Støtte for Sagen, end Lovforslaget tilsigter.“ Det vil altsaa sige, at man erkender, at man ikke skal være saa særlig forhippet paa at faa fat i det, Regeringen byder, det er der ikke noget videre ved. Det gælder om at faa de ærede Landbrugere til at gaa ind i disse Forstudsforeninger, og for at faa dem til det, maa man gøre det fordelagtigt. Staten maa tilskyde flere Penge. Det forekommer mig meget betegnende. Forslaget i og for sig bestemmer man sig ikke meget om, men kunde man faa rigtig gode Fordele, kunde man større en ret bred Kæm af den brede Statskasseryg, vilde man nok gaa med. Altsaa, kun i Tilfælde af ret haandgribelig store Fordele vilde man gaa med. Og hvad er